

Sygn. akt III UK 64/16

POSTANOWIENIE

Dnia 10 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania M. Ł.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.
z udziałem zainteresowanego G. R.
o prawo do jednorazowego odszkodowania z tytułu śmiertelnego wypadku przy
pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 10 listopada 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego -
Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S.
z dnia 26 listopada 2015 r., sygn. akt IV Ua (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z dnia 26 listopada 2015 r. oddalono
apelację organu rentowego od wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 8 czerwca
2015 r., mocą którego przyznano M. Ł. prawo do jednorazowego odszkodowania z
tytułu śmiertelnego wypadku przy pracy syna S. Ł. w kwocie 32.851 zł

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego wywiódł organ rentowy,
zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie:

- prawa procesowego, tj. art. 227 k.p.c. w związku z art. 232 zd. 2 k.p.c. i
art. 278 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. przez niedopuszczenie z urzędu dowodu
z opinii biegłego lekarza medycyny pracy na okoliczność, czy S. Ł. w dniu 14

czerwca 2014 r., znajdując się w stanie nietrzeźwości, posiadał zdolność psychosomatyczną do świadczenia pracy;

- prawa materialnego, tj. art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych przez błędną wykładnię i uznanie, że zdarzenie z dnia 14 czerwca 2014 r. było wypadkiem przy pracy;

- prawa materialnego, tj. art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych przez jego zastosowanie i uznanie podstaw do wypłaty jednorazowego odszkodowania matce ubezpieczonego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący odwołał się do podstawy wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. W przedmiocie pierwszej podstawy pozwany zwrócił uwagę na konieczność rozstrzygnięcia, czy sąd dokonując oceny zdarzenia, jako wypadku przy pracy, powinien opierać się wyłącznie na analizie zachowania ubezpieczonego w chwili wypadku, czy też dokonując oceny powinien także ustalić ewentualny wpływ, jaki miało pozostawanie ubezpieczonego pod wpływem alkoholu na jego zdolność psychosomatyczną do wykonywania pracy i w celu dokonania przedmiotowego ustalenia dopuścić dowód z urzędu z opinii biegłego lekarza medyny pracy. Nadto skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na naruszenie art. 227 k.p.c. w związku z art. 232 zd. 2 k.p.c. i art. 278 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. oraz art. 3 ust. 1 i art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie wypełnia ustawowych podstaw, by móc zostać przyjęta do merytorycznego rozpoznania.

Odnosnie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy zauważyć, że została ona wadliwie skonstruowana. Już pobieżna lektura wskazuje, że skarżący ograniczył się do powtórzenia podstaw kasacyjnych w zakresie prawa procesowego i materialnego. Zabieg ten nie jest prawidłowy,

zwłaszcza że uzasadnienie wniosku w żaden sposób nie dookreśla wyboru tych norm, jak też nie wyjaśnia na czym *de facto* ma polegać oczywista zasadność skargi kasacyjnej. Jeżeli skarżący upatruje jej zasadności w płaszczyźnie samego rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego, to takie rozumowanie nie jest słuszne. Przywołanie tej podstawy obliguje do zamieszczenia w uzasadnieniu wniosku wyводу prawnego, wskazującego na czym dana „oczywistość skargi” polega. Chodzi więc o kwalifikowaną postać naruszenia prawa, polegającą na oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2014 r., I PK 291/13, LEX nr 1455814). Brak wymienionych wymagań eliminuje dalsze rozważania w kontekście podstawy wymienionej w treści art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Na akceptację nie zasługuje także kolejna podstawa przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji. Zakreślone ramy przedsądu korelują z funkcją skargi kasacyjnej. Jak powszechnie wiadomo, sąd kasacyjny nie jest sądem trzeciej instancji, a skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Tymczasem stanowisko skarżącego sprowadza się do zarysowania wątpliwości związanych z przebiegiem postępowania dowodowego. Jego immanentną cechą jest indywidualizacja z uwagi na występujące w sprawie okoliczności faktyczne. Nie można zatem wywodzić, iż konieczne jest przeprowadzenie określonego dowodu, zwłaszcza z urzędu. Z art. 232 zd. 2 k.p.c.

wynika możliwość dopuszczenia dowodu niewskazanego przez stronę. Jest to wyjątek od reguły. Generalnie obowiązek dostarczania dowodów spoczywa na stronach. Rodzaj sprawy (sprawa z zakresu ubezpieczeń społecznych) nie stoi w opozycji do tej zasady, zwłaszcza że już w sądzie powszechnym toczy się sprawa z wykorzystaniem materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania przed organem rentowym. Zakres tego postępowania wyznacza treść zaskarżonej decyzji. Wynik postępowania dowodowego to wypadkowa aktywności stron i sądu. Ta ostatnia przesłanka aktualizuje się w razie bierności uczestników postępowania, czy też w razie istotnych braków w materiale dowodowym, co jest ocenie *ad casum*. Stąd nie można mówić o istotnym zagadnieniu prawnym w sferze obowiązku sądu, którym miałyby polegać na obligatoryjnym dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego lekarza medycyny pracy.

Stanowiska skarżącego nie wzmacnia powołany przez niego wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2014 r. (powinno być z dnia 7 marca 2006 r.), I UK 127/05, LEX nr 299138. W przywołanym judykacie stwierdzono, że samo fizyczne stawienie się w miejscu pracy nie wyczerpuje treści obowiązku świadczenia pracy, jeżeli pracownik nie jest gotowy do jej wykonywania. Świadczenie pracy w rozumieniu ustawy wypadkowej nie może być rozumiane jako samo przebywanie w zakładzie pracy, fizyczna obecność pracownika, ale pozostawanie pracownika w dyspozycji pracodawcy. Warunkiem pozostawania w dyspozycji pracodawcy jest gotowość pracownika do pracy - subiektywny zamiar wykonywania pracy i obiektywna możliwość jej świadczenia. Nietrzeźwość pracownika wyłącza z istoty rzeczy jego gotowość do pracy. Zaprezentowane stanowisko dowodzi, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego występują różne poglądy co do wpływu stanu nietrzeźwości poszkodowanego pracownika na istnienie związku z pracą w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (a w poprzednim stanie prawnym, w rozumieniu art. 6 ust. 1 i art. 41 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych). Istnieją przecież orzeczenia wyraźnie wypowiadające się przeciwko przedstawionej wyżej koncepcji (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2003 r., II UK 194/02, OSNP 2004 nr 8, poz. 143 oraz wyrok Sądu

Najwyższego z dnia 27 października 2007 r., I UK 127/07, OSNP 2008 nr 23-24, poz. 365). Taki też pogląd wyrażany był w dawniejszym orzecznictwie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 1979 r., III PR 16/79, LexPolonica nr 321579). Z argumentacji uzasadniającej takie stanowisko wynika, że zerwanie tego związku następuje wówczas, gdy pracownik spożywa alkohol zamiast wykonywania obowiązków pracowniczych, np. pracownik ulega wypadkowi w czasie i miejscu pracy, której w ogóle nie świadczy, uchylając się od jej wykonywania lub beczynnie przebywając w miejscu pracy tylko w celu spożywania alkoholu, bądź po odsunięciu go od świadczenia pracy ze względu na stan nietrzeźwości (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 6 listopada 2009 r., III UK 43/09, LEX nr 560873; z dnia 25 czerwca 2010 r., II UK 75/10, M.P.Pr. 2010 nr 11, poz. 604). Zaprezentowane orzeczenia wykluczają realność prezentowanego we wniosku zagadnienia prawnego. Za jego pomocą nie można wygenerować obligatoryjnej reguły, według której poruszać się będzie sąd rozpoznający sprawę z odwołania w sprawie prawa do jednorazowego odszkodowania pieniężnego, gdy domeną tej strefy są okoliczności faktyczne sprawy ustalone przez sąd powszechny. Jak wiadomo na obecnym etapie sfera ustaleń faktycznych nie mieści się w gestii Sądu Najwyższego.

Z tych względów orzeczono w myśl art. 398⁹ § 2 k.p.c.